

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא פ"א.

פ"א.

עין משפט
נר מצוה

מכדי כל מיני איסתוה חסימה. כלומר על כרחך שור לאו דוקא
וכל שאר בהמות איסתוה בתורת חסימה דילפינין שור שור משנת
צפ' שור שנגח את הפרה (ב"ק דף נד:) דגצי שנת כמיז וכל בהמתקם
וכיון דשור לאו דוקא למה לי דכתביה רחמנא ליכתוב לא מדוש

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

מכדי כל מיני איסתוה בחסימה דילפינין שור
שור משבת א"כ לכתוב רחמנא לא תרוש
בחסימה ישור דכתב רחמנא למה לי לאקושי
חוסם לנחם ונחם לחוסם מה חוסם אוכל
במחובר אף נחם אוכל במחובר ומה נחם
אוכל בתלוש אף חוסם אוכל בתלוש ת"ר דיש
מה דיש מיוחד דבר שגידולי קרקע (ובשעת
גמר מלאכה) ופועל אוכל בו אף כל שגידולי
קרקע פועל אוכל בו ייצא החולב והמחביץ
והמגבן שאין גידולי קרקע ואין פועל אוכל
בו למה לי 2 מכי תבא בכרם רעך נפקא
איצטרך סלקא דעתך אמינא הואיל וכתוב
קמה לרבות כל בעלי קמה לרבות נמי מידי
דלאו גידולי קרקע נינהו קמ"ל תניא אידך
דיש מה דיש מיוחד דבר שבשעת גמר
מלאכה פועל אוכל בו אף כל שהוא בשעת
גמר מלאכה פועל אוכל בו ייצא המונכש
בשומים ובבצלים הואיל ואין גמר מלאכה
אין פועל אוכל בהם למה לי 2 מואל בליך
לא תתן נפקא לא צריכא יא"ע דקא משליף
קטיני מביני אלימי תניא אידך דיש מה
דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו
למעשר פועל אוכל בו אף הכל שלא נגמרה
מלאכתו למעשר פועל אוכל בו ייצא הבודל
בחמרים ובגורגרות הואיל ונגמרה מלאכתו
למעשר אין פועל אוכל בו והתניא הבודל
בחמרים ובגורגרות פועל אוכל בו אמר רב
פפא כי תניא הויא בתוחלתי תניא אידך
דיש מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה
מלאכתו לחלה ופועל אוכל בו אף הכל דבר
שלא נגמרה מלאכתו לחלה פועל אוכל בו
יצא הלש והמקטף והאופה שנגמרה מלאכתו
לחלה דאין פועל אוכל בו והלא נגמרה
מלאכתו למעשר לא קשיא בחוצה לארץ
עסקינן דליכא מעשר אי הכי חלה נמי ליכא
אלא לעולם בארץ ולא קשיא בשבע שבישו
ובשבע שחילקו 9 דאמר מר שבע שבישו
ושבע שחילקו נתחייבו בחלה ולא נתחייבו
במעשר מידי מעשר קא גרים גמר מלאכה
קא גרים אלא אמר רבינא כרוך ותני דיש
מה דיש מיוחד דבר שלא נגמר מלאכתו
למעשר ולחלה ופועל אוכל בו אף כל שלא
נגמר מלאכתו למעשר ולחלה פועל אוכל בו
איבעיא להו פועל מהו שיהבהב באור ויאכל
מי הוי כענבים ודבר אחר או לא תא שמע
רשאי בעה"ב להשקות פועלים יין כדי שלא
יאכלו ענבים הרבה רשאיין פועלין למבל
פיתם בציר כדי שיאכלו ענבים הרבה
לאבשורי

מה דיש מיוחד שלא נגמרה מלאכתו למעשר ולחלה שהן דברים
הנהוגין בו אף כל שלא נגמרה מלאכתו לדבר הנהוג בו אם למעשר
לחודיה למעשר אם לחלה לחלה יא' הבודל בחמרים דנגמר למעשר ואין
בהם דבר מאוחר ממנו ויא' הלש שנגמרה מלאכתו למאוחר שבו: מהו
שהבצב באור. את המלילות והאור ממקו טעמו וכן הענינים:
אכשורי

קאמר בסמוך מפריך ע"ג סלע מאי מתוקי פירא איכא היכא
דמסיק (א) הכא דלא יספות במלת הוה משום מעשר הוה לאו הכי שרי
לספות במלת אי"כ כ"ש דשרי להבזה דקפיתא במלת דמלא

גידולי קרקע יצא החורב בו. גריש כלל מערבין (עירובין דף קז:)
חשיב בעלי חיים גידולי קרקע דרשיה ונתמה הכסף צבקר
וצלאן מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע הם קרי להו
גידולי קרקע לפי שזויוין מן הקרקע אצל הכא מפיך שפיר חולב
ומגבן דלא הוה בכלל דיש שהוה

גודל זיומת מן הקרקע:
ס"ד אמינא הואי ובתיב קמה קמה
שתי פעמים. ותימה הא
איצטרך חד לרבות כל בעלי קמה
וחד לרבות אדם בתלוש וי"ל דה"ק
קד"א דלא נדרש חד מהנך דרשות
לבעיל אצל נדרש לרבות חולב
דמסתבר טפי למדרש הכי ולספרים
דגרסי הואיל וכמיז קמה לרבות כל
בעלי קמה נרצה נמי הא אי"ש טפי
דמכל בעלי קמה משמע שפיר בעלי
חיים שהם בעלי קומה ותימה אכתי
נרצה מקמה דבר שאין גידולו מן
הארץ כגון חולב וכי תימנא דיש
דכתב רחמנא ל"ל איצטרך לרבות
תלוש דאי לא כתיב דיש אלא לא
תחסום שור במלאכה הויה מוקמינא
ליה דוקא במחובר דומיא דפועל
דה"י פריך ל"ל דיש להוילא חולב
מכי תבא נפקא 6 דוקא במחובר אלמא
אית לן לאוקמי שור דומיא דאדם
ועוד לאיצטרך דיש לכמה דרשות
דנמקיין: 8 ייצא המנכש בבצאים.

נראה דאי לאו ואל כליך לא תתן לא
הוה דרשינן נמי דיש אלא מה דיש
מיוחד שלא נגמרה מלאכתו למעשר
אזל לשעת גמר מלאכתו שאין כריך
לקרקע לא הוה דרשינן ליה אזל
השתא דכתב ואל כליך למדרש
בשעת גמר מלאכה דרשינן נמי
מדיש להני: ייצא הלש המקטף
והאופה. תימה לר"י דבשלמא אופה
איצטרך למייתא ע"ג דתנא ל"ש
משום דמשכתא דחייב בתלה אפיניו לא
לש ע"י אפייה דאמרין צפרק כל
שעה (פסחים דף לו. ע"ש) הדובשנין
והאיסקריטין כו' אפסן צאילפס
פטורין תנור חייבין אלא מתקף
אמאי תני לה וכי יש מקטף צלא
לישה: 11 הכי חלה נמי לא.
דחלה בתולה לארץ לא הוה אלא
מדרבנן כדמוכח צפ' עד כמה (בכורות
דף קז:). מ"ד מעשר קגרים
גמר בו. לכיון דאס היו חייבין
במעשר הוה חשיב גמר מלאכה
למעשר אחר המירות והיינו הולכים
בטר אותה גמר מלאכה כי אין
חייבין נמי לא הוה פחות וניזיל
בטרה ואמאי אזלינן בטר חלה:
אמר רבינא כרוך ותני. דהשתא
דקתני צדלא למעשר ולחלה
מוכח שפיר דלא נקט למעשר אלא
לאפוקי היכא דלא שיך חלה כיון
צודל בתמרים אצל היכא דשיך חלה
לא חשיב (א) אלא שנגמרה מלאכתה
לחלה אצל כי הוה צדלא צרייתא

למעשר לחוד הוה משמע דכ"מ אזלינן בטר 8 גמר מלאכה למעשר:
והבודל בחמרים. אע"פ דליכא מעשר אלא מדרבנן חשיבא
גמר מלאכתן למעשר כיון דאי הוה צבו מעשר מדאורייתא
הוה אזלינן בטר גמר מלאכתו למעשר: פועל מהו שיהבהב.
פי' דקוגטרס שאור ממקו וצעי אס שרי להבזה ולתמוק שע"י
כן יאכל יתר אי הוה כענבים ודבר אחר או לא וקשה לר"ת דמאי
למעשר לחוד הוה משמע דכ"מ אזלינן בטר 8 גמר מלאכה למעשר:
והבודל בחמרים. אע"פ דליכא מעשר אלא מדרבנן חשיבא
גמר מלאכתן למעשר כיון דאי הוה צבו מעשר מדאורייתא
הוה אזלינן בטר גמר מלאכתו למעשר: פועל מהו שיהבהב.
פי' דקוגטרס שאור ממקו וצעי אס שרי להבזה ולתמוק שע"י
כן יאכל יתר אי הוה כענבים ודבר אחר או לא וקשה לר"ת דמאי

(א) [ב"ק נד:] (ג) רש"י
מ"ו וכן בילקוט לילא,
(ג) כחומר כה. מה מו,
(ד) וכתובות אית' בתרומה
ועי' בשרי' שם דברים
מרייתו, (ס) ודברים ה,
(ו) ב"ש' נוסף: בזמם,
(ז) [במדבר טו,] (ח) ועי'
כתובות ונדה וכל דוכמה
מפרש העטם בחזון אחר,
(ט) ודברים יד, (י) פ"ק
ית, (יא) גיר רש"ל חלא
חלא, (ב) דוקא גידולי קרקע
אלמא כ"ל רש"ל,
(ג) דיבור חס' הוה חלא
גיון, רש"ל, (ד) בטר גמר
למעשר וכל רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שבעת
וכי דעכשיו: (ב) רש"י
ד"ה אמר וכי לא תסי'
גמר אלא כשנגמרה כ"ל
וה"ל ע"י ד"ה והבודל:
(ג) ד"ה פועל וכי ועוד
למאי דמסיק רבא דלא
יפסות:

מוסף רש"י

יצא החולב והמחביץ
והמגבן שאין גידולי
קרקע. דנה גידולי אמת
איקרי (בבמות) על שם
שהאין מגדלתי מטרעה
ופיניה, אצל גידולים מן
הארץ לאו אקרי אלא דבר
היומם מן הקרקע ולא
בהמת (טובה יא). שבע
שביבשו ושבע שחילקו
נתחייבו בחלה. דלמי
בתלה (במדבר טו) צבאס
אל חלקן, והכי צלו (נד) 2
(נ) ותנא כפסרי ר'
ישמעאל אמר שיה הכתוב
ביאה זו מכל ביאות
שבויה, שבוכל נאמר כי
תבאו כי יפאן וכלן
צבאס, ללמדן שציון
שנכנסו לה נתחייבו (כתובות
ב.א). ולא נתחייבו
במעשר. דמעשר כמיז
(דברים יד) תבואת ועך,
עד שייא כל אחר ואחר את
שלו (נד) (נח) או: דלמי
דגנך תבואת ועך המיוחדת
לן, ועוד שיה מלה הכתוב
המעשר מתקן שנת
השמיטה, דכתיב (דברים
כו) שנה השלישית שנת
המעשר, ושמיטת לא מנו
אלא משכבו וחילקו,
דלמדין כסדר עולם.

א (מ"י פ"ג מהל' שבתות
הל' ז טו"ע ח"מ סי'
שלח ט"ז):
לא ב ג ד ה מ"י פ"י"ב
מהל' שבתות הל' ד
ועין בהשגות ובמגיד
משה סמג עשין גל
טו"ע ח"מ סי' של טעף
ז:
לב ו ז מ"י שם הל' ה
טו"ע שם טעף ז:
לג ח טו"ע שם טעף
ד:
לד ט מ"י שם טו"ע שם
טעף ז:
לה י מ"י שם הל' ה
טו"ע שם:
לו כ מ"י שם סמג שם
טו"ע שם:
לז ל מ"י שם פ"י"ג
הלכה ו טו"ע שם
טעף טו:

תורה אור השלם

1 לא תחסם שור
בדישו: דברים כה ד
2 כי תבא בפרם רעך
ואבלת ענבים בנפשוך
שבעך ואל בליך לא
תתן: דברים כג כה

לעזר רש"י

צ"ב"ש [צ"ב"ש"ס].
בצללים בצלים קטיני.